

קונטרס

וְתֵעָצֵר הַמִּגָּפָה

הכולל

תפילות, עניינים, אגרות היסטוריות,

הנוגעות לענייני מגפה [לבר מינן]

זהירות בשמירת הבריאות, וסגולות לביטולה

יעזור ויגן ויושיע השי"ת שיסיר ממנו כל מחלה

אמן כן יהי רצון

יוצא לאור בס"ד

לפי צורך השעה

על ידי מכון "תפארת ראדזין"

להוצאת ספרי רבותינו הקדושים זי"ע

מאיזביצא ראדזין

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בני ברק תש"פ

תוכן העניינים

- 3.....מילין. אקדמות
- 4.....דברי זוהר הקדוש בפרשת ויקהל [ותרגום ללה"ק].
- 6.....דברי זוהר הקדוש בפרשת וירא [ותרגום ללה"ק].
- 8.....מתוך "ספר הסגולות" – כתבי המקובל מוהר"ר חיים וויטאל.
- דברי אלוקים חיים מתוך ספר "בית אלוקים" – שחיבר
- 10.....הגאון המבי"ט, מראשי חכמי צפת ת"ו בזמן מרן הבית יוסף.
- תפילה לביטול המגפה מתוך ספר 'בית תפלה' –
- 13.....להגאון המקובל מוהר"א פאפו בעל "פלא יועץ".
- 16.....תפילה נוראה מתוך סידור 'תפילה ישרה'.
- סגולת אמירת פרשת הקטורת מתוך ספר "נגיד ומצווה" –
- 16.....מהמקובל מוהר"ר יעקב צמח זי"ע מגורי האר"י ז"ל.
- אגרות ומכתבים מאת הגאון רבנו עקיבא איגר זצ"ל
- 17.....בעת המגפה בשנת תקצ"א-תקצ"ב.
- פעולותיו הנצורות של הגרעק"א למניעת התפשטות החולי
- ותקנותיו המיוחדות לצורך העניין. 22.....

כל הזכויות שמורות

להוצאת "תפארת ראדזין"

אקדמות מילין

לעת שכזו שבחדרים אימה, שמעוררים אותנו משמים לשוב בתשובה שלימה לפניו יתברך ונותנים לנו מיני תזכורת, שאין העולם הפקר וכי יש דין וחשבון.

לעת שכזו שאנו רואים עין בעין אפיסת האדם, וכל הישגי ונפלאות הטכנולוגיה נופלים שדוד לרגלי בריה קטנה שברא הקב"ה בעולמו, שעין אדם אין יכולה לראותה בשום פנים מבלי מכשירי ראייה מיוחדים ורבי עוצמה.

לעת שכזו שגלי האתר וכל מיני כלים מכלים שונים של התקשורת לסוגיו, מעוררים בהלה ופחד בלבבות בני אדם, יודעים ואינם יודעים, וכל מערכות הרפואה עומדות אין אונים מול מיקרוב ונגיף בלתי מוכר, ומחזות מן העבר הרחוק שנדמה ואבד עליהם הכלח בעולם המתקדם והמודרני היום, פתאום קמות לתחייה מול עיני אנוש הנדהמות שאינם יודעים את נפשם.

לעת כזו שאנשים מסתגרים בביתם, דרכי המסחר שבתו וענקי עולם פוכרים ידיהם בייאוש, ויהודי מאמין שניזון מלחם צר ופירורי ידיעות, והפחד מפני הלא נודע מכרסם בלבבות עד שאין אתנו יודע עד מה.

נתעוררנו בזאת בס"ד לפנות אל מקורות מים חיים שלא יכזבו מימיהם, נחלי אמונה, דברי חכמים וצדיקים שבכל דור ודור, ספרי קודש ומקובלים, ועובדות מגאוני ישראל לדורותיהם, שמהם נראה תוצאות חיים, ונתחזק בה' אלוקי ישראל ובו נשים מבטחנו. בו יראה לעין כל כי אין כל חדש תחת השמש וכבר היה לעולמים, ואף כי מצער הוא לקט זה ולא עמד לרשותנו זמן מספיק, מכל מקום יש כאן מעט הכמות ורב האיכות, הכולל סגולות ותפילות יקרות יסודם בהררי קדם, דברי התחזקות בהשקפה נכונה ועוד. בזאת ובזאת נחזק ליבנו, ונמשיך בס"ד בהתחזקות בתפילה, באמונה וביטחון, כי לא ייטוש ה' עמו, בפרט בימים הגדולים אלה שכל שעין אנוש לו ובינת אדם לו יראה בחוש, כי קרבה העת לגאולה העתידה שתבוא במהרה בימינו, ואין לנו אלא להטות אוזן לרצון השם, ואז נינצל בעזר השם מחבלי משיח ומכל מיני צער ונזק.

בברכת "והסירותי מחלה מקרבך", "וישבתם על הארץ בטח" – אמן!

מערכת "תפארת ראדזין"

זוהר הקדוש פרשת ויקהל [דף רי"ח ע"ב – רי"ט ע"א]

על מעלת אמירת "פרשת הקטורת" שעוצרת המגפה [ר"ל]

"תא חזי מה פתיב [במדבר יז יא] "קח את המחטה ותן עליה אש מעל המזבח, ושים קטורת", מאי טעמא "פי יצא הקצף מלפני הוי"ה החל הנגף". דהא לית תבירו לההוא סטרא בר קטרת, דלית לה מלה חביבא קמי קודשא בריך הוא פקטרת, וקיימא לבטלא חרשין ומלין בישין מפינתא, ריחא ועשנא דקטרת דעבדי בני נשא, בההוא עובדא איהו מבטל, פל שפן קטרת".

"מלה דא גזרה קמי קודשא בריך הוא, דכל מאן דאסתפל וקרי בכל יומא עובדא ונ"א פרשתא דקטרת, ושתזיב מפל מלין בישין וחרשין דעלמא, ומפל פגעין בישין, ומהרהורא בישא ומדינא בישא ומותנא, ולא יתזק פל ההוא יומא, דלא יכיל סטרא אחרא לשלטא עליה. ואצטריך דיכוון ביה".

"אמר רבי שמעון:

"אי בני נשא הוו ידעי כמה עילאה איהו עובדא דקטרת קמי קודשא בריך הוא, הוו נטלי פל מלה ומלה מניה, והוו סלקי לה עטרה על רישייהו פכתרא דדהבא. ומאן דאשתדל ביה, אית ליה חולקא בהאי עלמא ובעלמא דאתי, ויסתלק מותנא מניה ומעלמא, ושתזיב מפל דינין דהאי עלמא וכו'.

"מה פתיב באהרן ויעמוד בין המתים ובין החיים, ותעצר המגפה" [במדבר יז], דכפית ליה למלאך המוות דלא יכיל לשלטאה כלל, ולא למעבד דינא.

"סימנא דא אתמסר בידנא, די בכל אתר דקאמרי בכוונה ורעותא דלבא עובדא דקטרת, דלא שלטא מותנא בההוא אתר, ולא יתזק, ולא יכלין שאר עמין לשלטאה על ההוא אתר".

תרגום דברי הזוהר ללשון הקודש

[על פי הפירוש "מתוק מדבש"]

בוא וראה מה שכתוב [במדבר יז א] שאמר משה לאהרן "קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטורת", למה ציווה להביא קטורת, "כי יצא הנגף מאת הוי"ה החל הנגף", כי אין שבירה לסטרא אחרא אלא על ידי הקטורת. כי אין לך דבר חביב לפני הקב"ה כקטורת, ועומדת לבטל כשפים ודברים רעים מן הבית, אפילו הריח ועשן הקטורת שעושים בני אדם גם כן מבטל כשפים, קל וחומר קטורת שהקטירו בבית המקדש שבוודאי היה מבטל את כל כוחות הסטרא אחרא.

ואמר רבי שמעון:

דבר זה ברית כרותה לפני הקב"ה, שכל מי שמתבונן בשכלו וקורא בכל יום את מעשה הקטורת, יינצל מכל דברים רעים וכשפים שבעולם, ומכל מיני פגעים ומהרהורים רעים ומדין רע, ומדבר ומגפה, ולא יוזק כל היום ההוא. שאין הסטרא אחרא יכול לשלוט עליו, וצריך שיכוון האדם בה.

אמר רבי שמעון לבני החבריה שלו:

אם היו בני אדם יודעים עד כמה חשובה היא מעשה הקטורת לפני הקב"ה, היו לוקחים כל תיבה ותיבה ממנה, והיו מעלים אותה להיות עטרה על ראשם ככתר של זהב. ומי שעוסק בפרשת הקטורת, צריך להתבונן בשכלו במעשה הקטורת, ואם יכוון באמירתו בכל יום, יש לו חלק בעולם הזה ובעולם הבא, ויסתלק הדבר והמגפה ממנו ומכל העולם, ויינצל מכל הדינים של עולם הזה, ומכל כוחות הרעים וכו', [כל זה נעשה על ידי הקטורת].

מה כתוב באהרן, "ויעמוד בין החיים ובין המתים, ותעצר המגפה", טעם הדבר, לפי שכפת את מלאך המוות שלא יוכל לשלוט כלל, ולא לעשות עוד דין.

ואמר רבי שמעון:

סימן זה נמסר בידינו, שבכל מקום שאומרים בכוונה וברצון הלב מעשה הקטורת, שאינו שולט דבר ומגפה במקום ההוא, ולא יהיה ניזוק אותו המקום [וכו']. [עד כאן]

”זוהר הקדוש” – לפרשת וירא [דף ק”א ע”א]

”רבי אחא אזל לכפר טרשא, אתא לגבי אושפיזיה, לחישו עליהו כל בני מתא, אמרו, גברא רבא אתא הכא, נזיל לגביה.

”אתו לגביה, אמרו ליה לא חס על אובדנא? אמר להו מהו. אמרו ליה, דאית שבעה יומין דשאר י מותנא במאתא, וכל יומא אתתקף ולא אתבטל.

”אמר להו: נזיל לבי כנשתא, ונתבע רחמי מן קדם קודשא בריך הוא.

”עד דהוו אזלי, אתו ואמרו, פלוני ופלוני מיתו, ופלוני ופלוני נטו למות. אמר להו רבי אחא, לית עתא לקיימא הכי, דשעתא דחיקא.

”אבל אפרישו מנכון ארבעין בני נשא מאנון דזפאין יתיר. עשרה עשרה לארבעה חולקין ואנא עמכון, עשרה לזווייתא דמאתא, ועשרה לזווייתא דמאתא, וכן לארבע זווייתא דמאתא. ואמרו ברעות נפשכון עניינא דקטרת בוסמין, דקודשא בריך הוא יהב למשה ועניינא דקרבנא עמיה.

”עבדו כן תלת זמנין, ואעברו בכל מאתא לארבע זווייתא, והוו אמרין פן. לבתר אמר להו, נזיל לאנון דאוישטו למימת, אפרישו מנייכו לבתיהון, ואמרו כדין, וכד תסיימו אמרון אלין פסוקיאי [במדבר טז] ”ויאמר משה אל אהרן, קח את המחמה ותן עליה אש וגו', ויקח אהרן וגו', ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה”, וכן עבדו ואתבטל מנייהו.

”שָׁמְעוּ הַהוּא קָלָא דְאִמְר, סְתָרָא סְתָרָא קַמֵּייתָא אוּחִילוּ לְעִילָא, דְהָא דִינָא דְשִׁמְיָא לָא אֲשֵׁרִי הָכָא דְהָא יְדַעֵי לְבַטְלָא לִיְה. חָלֵשׁ לְבִיָּה דְרַבִּי אַחָא, אֲדַמּוּךְ, שְׁמַע דְאִמְרוּ לִיְה, פֶּד עֲבַדְתָּ דָא, עֲבִיד דָא, זִיל וְאִימָא לֹון דִּיחֲזָרוּן בְּתִשׁוּבָה שְׁלִימָתָא, דְחִיבִין אֲנוּן קַמֵּי, וְקִבִּילוּ עֲלֵיהוּ דְלָא יִתְבַּטְלוּן מֵאוּרֵייתָא לְעֵלַם. וְאַחֲלִיפוּ שְׁמָא דְקִרְתָּא וְקִאֲרוּן לָהּ מֵאֲתָא מְחִסְיָא.

תרגום הזוהר ללשון הקודש

רבי אחא הלך לכפר טרשא, בא אצל בעל האכסניה שלו, לחשו עליו כל בני העיר, אמרו: אדם גדול בא לכאן, נלך אליו. באו אצלו. אמרו לו: אין מר חושש על אבודותינו? אמר להם, מהו? אמרו לו, שבעה ימים יש, שהמוות שולט בעיר, וכל יום הוא מתחזק והולך ואינו מתבטל.

אמר להם רבי אחא: נלך לבית הכנסת, ונבקש רחמים מלפני הקדוש ברוך הוא. עד שהיו הולכים, באו ואמרו: פלוני ופלוני מתו, פלוני ופלוני נוטים למות!

אמר להם רבי אחא: אין עת לעמוד כך [בתפילה], שהשעה דחוקה. אכן תפרישו מכם ארבעים בני אדם מאלו היותר זכאים וצדיקים, עשרה עשרה לארבעה חלקים ואני עמכם, עשרה לקצה העיר ועשרה לקצה העיר, וכן לארבע קצוות העיר, ואמרו בנפש חפצה עניין של קטורת הסמים שהקדוש ברוך הוא נתן למשה, ועניין של הקרבנות אתו.

עשו הם כך שלש פעמים, ועברו בכל העיר לארבע קצוות העיר והיו אומרים כן. לבסוף אמר להם: נלך לאלו שנוטים למות, ותפרישו מכם לבתיהם ותאמרו כך, וכאשר תסיימו, תאמרו אלו הפסוקים: ”ויאמר משה אל אהרן, קח את המחתה ותן עליה אש וגו’, ויקח אהרן וגו’, ויעמוד בין המתים ובין החיים” וגו’. וכן עשו, והתבטל מהם המוות.

שמעו אותו קול שאומר: סודי הסודות, הראשונים הנחילוה לנצח, שהרי דין השמים אין שורה כאן, שהרי יודעים לבטלו.

חלש ליבו של רבי אחא, וישן [ויש מפרשים שנפשו יצאה מגופו], שמע שאומרים לו: כמו שעשית זאת, תעשה גם זאת, לך אמור להם שיחזרו בתשובה! שרשעים הם לפניי. קם רבי אחא והחזירם בתשובה שלימה, וקיבלו עליהם שלא יתבטלו מן התורה לעולם, וקראו למקום "מתא מחסיא" [=עיר שריחם עליהם הקב"ה והצילם מן המוות, וזו העיר שבה ישבו אמוראי בבל וקבעו בה ישיבה גדולה של חכמים].

כתבי רבנו חיים וויטאל זצלה"ה

מתוך "ספר הסגולות" למהרח"ו

הופיע בקובץ "מקבציאל" כרך ל"ג

היוצא על ידי ישיבת המקובלים "אהבת שלום" תכב"ץ

"עניין זמן המגפה ב"מ

"צריך שיהיו שתי הנהגות.

"האחת, היא איך ינהג עצמו שלא יבוא ח"ו לידי כך, וזה נקרא 'הנהגת הבריאות'. והשנית היא, אם ח"ו הוכה במגפה, איך יתנהג.

האחת, היא הנהגת הבריאות, נחלקת לשני אופנים. אם על ידי כוונות וששמות הפסוקים, ואם כפי הטבע.

וזה על ידי כוונות ופסוקים, הגיד לי הר' יום טוב צהלון י"א, שקיבל ממורי ז"ל, שבכל יום יאמר פסוק (תהלים נט יז) "זאני אשיר עוזך ווארנן לבוקר חסדך, כי היית משגב לי ומנוס ביום צר לי", ג' פעמים ישר והפוך.

ואמור בכל יום אלו הפסוקים [במדבר יז, יא-טו], ג' פעמים:

"ויאמר משה אל אהרן, קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח, ושים קטורת, והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם, כי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף. ויקח אהרן כאשר דיבר משה, וירץ אל תוך

הקהל והנה החל הנגף בעם, ויתן את הקטורת ויכפר על העם. ויעמוד בין המתים ובין החיים, ותיעצר המגפה... וישב אהרן אל משה אל פתח אהל מועד, והמגפה נעצרה". [ע"כ]

ותכוון בכל פעם [מג' הפעמים] אל שם "טפטפי"ה" בצבע זהב, ויוצא מאלו הפסוקים, כמו שארשום עליהם: "ושים קטורת וכפר.. ויתן את הקטרת וכפר.. ויעמוד בין המתים ובין החיים" וגו'.

אמור הפסוק (בראשית מג יא) "ויאמר אליהם ישראל אביהם אם כן אפה זאת עשו, קחו מזמרת הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה" וכו', ותכוון בשם "נעורירון" היוצא ממנו כנרשם על האותיות, ובשם "רוטא" היוצא מאלו התיבות [שם]: "מעט צרי ו'מעט דבש נכא'ת", גם הוא בגימטרייה 'גבורה', וכל אשר תוכל לכוון יותר בשם 'נעורירון' יועיל.

אמור מזמור "למנצח בנגינות מזמור שיר" אלוקים יחננו ויברכנו [יאר פניו אתנו סלה. יודוך עמים אלוקים יודוך עמים כולם. ישמחו וירננו לאומים כי תשפוט עמים מישור ולאומים בארץ תנחם סלה] וגו' אחר תפילת העמידה [קודם "אלוקי נצור"], שחרית מנחה וערבית, בכוונה זו: כי הוא ז' פסוקים ומ"ט תיבות, וראשי תיבות ג' פסוקים הראשונים 'אלקים' 'לדעת' 'יודוך' הוא אל"י, וראשי תיבות וס"ת של פסוק 'ישמחו וכו' סלה" הוא י"ה, ור"ת פסוקים האחרונים 'יודוך' 'ארץ' 'יברכנו' בגימטרייה 'אהי"ה'. וסופי תיבות ג' פסוקים הראשונים הכ"ם, ובגימטרייה אדנ"י, וס"ת של ג' האחרונים קו"ל, הרי כולם הם קו"ל י"ה אדנ"י. וראשי תיבות הז' פסוקים הם אל"י ייא"י, והוא בגימטרייה שם ע"ב. וכל אותיות זה המזמור הם רי"ו, כנגד רי"ו אותיות שבשם בן ע"ב.

אמור בכל יום ויום בכל עת שתמצא פרשת [שמות לו, יז-כד] "ויעש את המנורה [זהב טהור, מקשה עשה את המנורה ירכה וקנה גביעיה וכפתוריה ופרחיה ממנו היו, וששה קנים יוצאים מצדיה, שלשה קני מנורה מצדה האחד ושלשה קני מנורה מצדה השני, שלשה גביעים משוקדים בקנה האחד כפתור ופרח, ושלשה גביעים משוקדים בקנה האחד כפתור ופרח, כן לששת הקנים היוצאים מן המנורה. ובמנורה ארבעה גביעים, משוקדים כפתוריה ופרחיה, וכפתור תחת שני הקנים ממנה, וכפתור תחת שני הקנים מששת הקנים היוצאים מן

המנורה. כפתוריהם וקנותם ממנה היו, כלה מקשה אחת זהב טהור. ויעש את נרותיה שבעה, ומלקחיה ומחתתיה זהב טהור. כבר זהב טהור עשה אתה ואת כל כליה"ו], ע"כ. ור"ת וס"ת פרשה זו הם ו"ה.

ואמור פסוק [ישעיה לח כ] "ה' להושיעני ונגינותי ננגן [כל ימי חיינו על בית ה"ו], שמתחיל ב' ומסיים בה', הרי הוי"ה שלימה.

ויאמר זו הפרשה וזה הפסוק ז' פעמים, ובכל פעם יכוון בהוי"ה הנזכרת, ואחר כך יחזור ויאמר פסוק "ה' להושיעני" וגו' [לעיל] ופסוק "וזה מעשה המנורה [עד ירכה עד פרחה מקשה היא, כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה" [במדבר ח ד], אשר גם הם ר"ת וס"ת שם ההוי"ה [=ע"כ]:

דברי אלוקים חיים

מתוך ספר

"בית אלוקים" מהגאון המבי"ט זללה"ה מצפת

[חי בזמן מרן הגאון "בית יוסף" ו"שלחן ערוך" לפני ת"נ שנה]

בעניין פגיעת דבר ומגפה ב"מ, רחמנא לשזבן

"שער התפילה"

"ומפני שראיתי בעניין הדבר, שנתפשט בפי כל ההמון גם בפי החכמים, ובפרט חכמי הטבע, שעניין המגפה הוא הפסד האוויר במקום שהוא מסיבות ידועות, ומתערב הוא עם אוויר הנשאף לאדם ומזיקו, באופן שמקרבים הדבר לטבע, בראותם הבורחים מחמת המגפה שהם ניצולים, והעומדים באוויר ההוא הנפסד מסתכנים.

"לכן ראיתי לכתוב מה שנראה לי בעניין הזה, והוא: כי אמת ויציב, ובייחוד עניין המוות הנגזר על הכול ביום ראש השנה שהוא יום הדין, ונכתב ונחתם

האיש לחיים ולמוות, ואם נגזר עליו מיתה, לא יועיל נוסו וברחו ביום עברתו, אבל מי שלא נגזר עליו המיתה, ועמד במקום הסכנה, אפשר שיילכד ויסתכן.

וכשנגזר על מדינה ידועה שיהיה בה באותה שנה דָּבָר חָיו, וימותו בה אנשים ידועים בשמותם ובמנינם, העניין נוהג כך. כי קצתם הם המתים במגפה והנלכדים בה, גם שהיו בורחים [מכל מקום] כולם נחתמים הם ביום ראש השנה למיתה. אלא שיש הפרש ביניהם: כי קצתם הם מחויבים בדינם למיתה החלטית בין יעמדו במקום ההוא או לא יעמדו אלא יברחו וינוסו, וקצתם הם מחויבים בדינם אם יעמדו במקום ההוא, ואם יברחו כל אחד מהם, ערוקיה מסתייה [=בריחתו תועיל]. ובאותו הצער שמצטער, נחשב לו כגלות, וניצול באותה שעה.

והוא יתברך יודע בחירתו של זה האיש מה שיבחר, אם לעמוד אם לנוס, וכשרואה ויודע שבחירתו תהיה לעמוד במקום המסוכן חותמו למיתה, ושבחירתו לנוס חותמו לחיים. ואם הוא ישר בדרכיו, הוא יתברך נותן בליבו ומדריך אותו ומורה לו מקום לנוס שמה.

וקצתם שאין מחויבים אז בעונש ההוא, אלא שהם מסתכנים בעצמם לעמוד במקום הסכנה ואינם ראויים שייעשה להם נס, ונדבק בהם חולי ההוא במדינה. ואם טבעם מוכן להסתכן בחולי ההוא הם מסתכנים, והוא יתברך יודע בחירתם וחותמם למיתה, אם יבחרו לעמוד במקום סכנה בהיות טבעם מוכן להפסד בהתדבק בהם החולי ההוא, ואם אין טבעם מוכן לכך, אינם ניזוקים.

ועניין הדָּבָר בכלל, הוא השגחה מאתו יתברך, שהוא בורא חדשה בארץ, והוא הפסד האוויר מוכן ועומד ללכוד ברשתו אותם שנגזר עליהם שימותו, ומייסר בייסורים קצת האנשים שלא נגזר עליהם מיתה, בהיותם מוכים ומדוכאים בחולי ההוא. והוא יתברך מקרב העניין לטבע, כי אותם הבורים ואינם ניצולים מרפה את ליבם שלא להישמר בדרך טבע מהחולי ההוא המתדבק בו, ומי שאינו נגזר למיתה אלא לחיים הוא יתברך מראה לו דרך שינוס ולא יילכד אפילו בצער החולי בלי מיתה, ותהיה נוסו [ניסתו] כפרתו.

וקצתם נחתמים בוודאי לחיים כי גם שיעמדו לשם, לא יאונה להם כל אוון. והאיש הנלכד חושש בעצמו אולי הוא מאותם שמסתכנים בעצמם אם יעמדו

במקום הסכנה, וכלן באים בחדריהם או נסים ובורחים מחמת שנתחייבו אם יעמדו באותה המגפה. וכמו שאמר הנביא [ישעיה כו, כ] "לך עמי בא בחדריך חבי כמעט רגע עד יעבר זעם". וכתוב [ירמיה ט, כ] "כי עלה מוות בחלוננו" וגו'. ואמר בפרק הכונס [בבא קמא ס' ע"ב] "רבא בעידן רתחה הווה סכר כווי [פי' סגר החלונות] דכתיב 'כי עלה המוות בחלוננו' וגו'. ואמרו [שם] דבר בעיר אל יהלך אדם באמצע הדרך שמלאך המוות מהלך באמצע הדרכים, דכיוון דאתיהיה ליה רשותא מסגי להדיא" [כיוון שניתנה רשות למשחית הולך באמצע הדרך], ע"כ.

"וראוי לירא וחרד לדבר השם לכבות גחלת המגפה בצדקה המצילה ממוות, ותשובה ומעשים טובים, ויחשוב בעצמו שעבר כבר חמת המגפה שאולי הוא היה מאותם שנגזר עליהם מיתה אם לא היו בורחים מהמדינה, והושם גלותו וטלטולו חלף מיתתו. ובתוך זמן המגפה יחוש שמא הוא מאותם שנגזר עליהם מיתה אף אם ינוסו או יתחבאו, וירבה בתפילה ובצדקה ותחנונים לפני האל – ליתברך בתשובה ומעשים טובים.

ואומרים בכל יום "פיטום הקטורת" בוקר וצהריים, כי הוא מסוגל לעניין הדבר, כמו שמצינו [שבת פ"ט ע"א] כשעלה משה למרום שכל אחד מהמלאכים מסר לו דבר, שנאמר [תהלים סח יט] "עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם", ואף מלאך המוות מסר לו דבר שנאמר [במדבר יז יב] "ויתן את הקטורת וכפר על העם" וכו' ואי לא יהב ליה מנא הווה ידע. וכיוון שהקטורת מכפרת על העם בזמן המגפה, כמו כן קריאתו יועיל על דרך [הושע יד ג] "ונשלמה פרים שפתנו".

אבל בלי ספק שאפילו קריאת הקטורת מועיל בזמן המגפה כמו שזכר.

ונוהגים גם כן לומר פסוק "ויאמר אליהם ישראל אביהם" [בראשית מג יא] ג' פעמים סמוך לקטורת ורומז לשם בן ע"ב, ולמה שהזכר בו מעט צרי שהוא ראשון לסממני הקטורת. ושלושת הפסוקים שמועילים לעת צרה שהם "ד' צבקות עמנו וכו', ה' צבקות אשרי אדם וכו', ה' הושיעה המלך יעננו וכו'. והם סופי ג' מזמורים המיוחדים לתפילה. ובירושלמי [פרק א' דברכות ה"א] "אמר רבי חזקיה בשם רבי יוחנן, לעולם אל יהא פסוק זה זז מתוך פיך 'ה' צבקות עמנו וכו'. רבי יוסי בשם רבי יוחנן וחבריה 'ד' צבקות אשרי וכו'. ויש רמז בעניינם ליודעי חן, עכ"ל הגאון מבי"ט בספרו "בית אלקים".

תפילה לזמן המגפה ב"מ

לרבנו הגאון רבי אליעזר פאפו זצוק"ל

בעל מחבר "פלא יועץ"

מתוך ספרו "בית תפלה"

נוסח תפילה שסדרתי לזמן מגפה, בר מינון, לא תקום פעמיים צרה, שיש סגולה גדולה לומר סדר "פיטום הקטורת" בכוונה גדולה אות באות, תיבה בתיבה

[זוהר הקדוש שמות ריח: ריט.]

ויקדימו תפלה, וכה יאמרו:

ריבון העולמים, הנה אנחנו באים לפניך בבושת פנים, כי ידענוחרפתנו ובשתינו וכלימתנו, כי דלוננו מאד וחסרנו כל טוב. אין לנו פה להשיב ולא מצח להרים ראש. ויראים וחרדים אנחנו מאימת דינך הצדק, דלא יוקיד בשלהובואי דצדק [שלא נשרף בשלהבת אש הצדק]. כי שמענו ותרגז בטננו על כי יצא הקצף החל הנגף. לבנו יחיל בקרבנו ואימות מוות נפלו עלינו, ואנחנו לא נדע מה נעשה, ובמה נקדם פניך ומה רפואה נבקש, כי אין אנחנו יודעים לעתור ולרצות לפניך.

והנה מתורתך תלמדנו סגולת מעשה הקטורת כי רבה לעצור המגפה והמשחית, ועתה בעוונותינו אין לנו מקדש ולא מזבח ולא כהן שיכפר בעדנו. זאת נחמתנו כי אתה אמרת 'ונשלם פרים שפתינו'.

ובכן יהי רצון מלפניך אדני"י אלהינו ואלה"י אבותינו, שיהא שיח שפתותינו בתורת מעשה הקרבנות חשוב ומקובל ומרוצה לפניך כאלו הקטרנו קטורת הסמים על גבי המזבח, ותרצנו, ותבטל מעלינו ומעל כל עמך ישראל בכל מקום שהם, כל גזרות קשות ורעות ומשחית ומגפה. שבור והסר שטן מלפנינו ומאחרינו, ובצל כנפיך תסתירנו.

א-ל מלא רחמים, יהמו נא רחמיך עלינו, עשה עמנו צדקה וחסד למען שמך הגדול, והסר ממנו מכת המוות, כי רחום אתה. וברחמיך הרבים תחפוץ בנו ותרצנו. עשה למען אבותינו הקדושים אברהם יצחק וישראל עבדיך, ולמען משה ואהרן יוסף ודוד, ולמען כל הצדיקים והחסידים זכותם יגן עלינו, והם יליצו טוב בעדנו, אמן כן יהי רצון. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, ה' צורי וגואלי.

ואומר פרשת הקטורת כמו שנדפס בסידורים

אתה הוא ה' אלה-ינו שהקטירו אבותינו לפניך את קטורת הסמים בזמן שבית המקדש היה קיים, כאשר צוית אותם על יד משה נביאך, ככתוב בתורתך.

ויאמר ה' אל משה, קח לך קטורת סמים נטף ושחלת וחלבנה, סמים ולבונה זכה, בד בבד יהיה. ועשית אתה קטרת רקח מעשה רוקח, ממולח טהור קודש. ושחקת ממנה הדק, ונתתה ממנה לפני העדות באהל מועד אשר אועד לך מה, קדש קדשים תהיה לכם. ונאמר, והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה. ובהעלת אהרן את הנרת בין הערבים יקטירנה, קטרת תמיד לפני אדנ"י לדרתיכם.

תנו רבנן, פיטום הקטרת כיצד, שלש מאות וששים ושמונה מנים היו בה. שלש מאות וששים וחמשה כמנין ימות החמה, מנה בכל יום, מחציתו בבקר ומחציתו בערב. ושלשה מנים יתרים, שמהם מכניס כהן גדול ונוטל מהם מלוא חופניו ביום הכפורים, ומחזירן למכתשת בערב יום הכפורים. ושוחקן יפה יפה, כדי לקיים מצוות דקה מן הדקה.

ואחד עשר סממנים היו בה, ואלו הם: א. הצרי, ב. והציפורן, ג. והחלבנה, ד. והלבונה, משקל שבעים שבעים מנה. ה. מור, ו. וקציעה, ז. ושבולת נרד, ח. וכרכום, משקל ששה עשר, ששה עשר מנה. ט. הקושט, שנים עשר [מנה], י. הקלופה - שלשה, יא. קינמון - תשעה.

בורית כרשינה - תשעה קבין, יין קפריסין - סאין תלת וקבין תלתא. ואם לא מצא יין קפריסין, מביא חמר חוור עתיק. מלח סדומית - רובע הקב, מעלה עשן - כל שהוא. רבי נתן הבבלי אומר: אם נתן בה דבש - פסלה, ואם חיסר אחת מכל סממניה - חייב..

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

הצרי – אינו אלא שרף, הנוטף מעצי הקטף. בורית כרשינא, למה היא באה? כדי לשפות בו את הציפורן, כדי שתהא נאה. יין קפריסין, למה היא באה? כדי לשרות בו את הציפורן, כדי שתהא עזה. והלא מי רגלים יפין לה? אלא שאין מכניסין מי רגלים במקדש, מפני הכבוד.

תניא, רבי נתן אומר:

כשהוא שוחק, אומר 'הדק היטב, היטב הדק', מפני שהקול יפה לבשמים. פיטמה לחצאין – כשרה, לשליש ולרביע – לא שמענו. אמר רבי יהודה, זה הכלל: אם כמידתה – כשרה לחצאין. ואם חסר [וכו'].

תני בר קפרא:

אחת לששים או לשבעים שנה, הייתה באה של שיריים לחצאין. ועוד תני בר קפרא: אלו היה נותן בה קורטוב של דבש, אין אדם יכול לעמוד בה מפני ריחה. ולמה אין מערבים בה דבש? מפני שהתורה אמרה "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לאדנ"י".

אדנ"י צבקות עמנו, משגב לנו אלה-י יעקב סלה. אדנ"י צבקות, אשרי אדם בוטח בך. אדנ"י הושיעה, המלך יעננו ביום קראנו. וערבה לאדנ"י מנחת יהודה וירושלים, כימי עולם וכשנים קדמוניות:

עוד מספר "בית תפלה"

סגולה לשמירה ולהצלה, יאמר:

"ואני אשיר עוזך, וארנן לבוקר חסדך, כי היית משגב לי ומנוס ביום צר לי":

ג' פעמים יאמר כן, וכן יאמר בהיפוך תיבות:

"לי צר ביום ומנוס לי משגב היית כי חסדך לבוקר וארנן עוזך אשיר ואני". [וכתב מהר"ש וויטאל, כי יש בזה סוד גדול (נזכר בשער הכוונות, סוף דרוש ג' מדרושי תפלת השחר. ואחר כך יאמר שיר למעלות אשא עיני)]

תפלה גדולה

לאמרה בזמן שמידת הדין מתוחה ח"ו

אומרים כאן [קודם פרשת הקטורת] תפלה זו

[מתוך סידור "תפילת ישרים"]

ריבון העולמים, גלוי וידוע לפני כיסא כבודך, אשר מידת הדין מתוחה עלינו בעוונותינו. ובאנו לחלות פניך, שתעצור המגפה מעלינו. ולא תיתן למשחית לבוא אל בתינו. רחם עלינו ועל טפנו ועל עוללנו. ועל כל ישראל עמך. וקבל תפילותינו כמו שקבלת קטורת הסמים שהקטיר לפניך אהרן הכהן כאשר החל הנגף בעם. שנאמר ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה. וכן פנחס שנאמר ויעמוד פנחס ויפלל ותעצר המגפה. וכן דוד שנאמר זיבן שם דוד מזבח לה', ויעל עולות ושלמים וייעתר ה' לארץ ותעצר המגפה מעל ישראל.

כי אתה אבינו, ולך תלויות עינינו. רפאנו ה' ונרפא, הושיענו ונושעה כי תהילתנו אתה. שכן כתוב בתורתך 'זהסיר ה' ממך כל חולי וכל מדווי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישימם בך, ונתנם בכל שונאיך':

סגולת אמירת פרשת הקטורת

מספר "נגיד ומצווה" למהר"י צמח זללה"ה

מגורי האריז"ל

פיטום הקטורת. דע, איך אחד עשר סממני הקטורת הם עשר ספירות ד[עולם ה]עשייה.

והנה יש עשר ספירות דקליפות, ועוד בה אחד של קדושה, המחייה אותם והם אחד עשר. ועל ידי אלו סממני הקטורת, שהם עשר ספירות דעשייה עם כוח נקודה העליונה המחייה את כולם שהם אחד עשר, אז נדחים הקליפות, ואנו מסלקים אותה הנקודה אשר הייתה מחייה אותם, ואחר כך אנו ממיתים את

העשר קליפות. ולכן, כיוון שהקדושה והחיות שבהם מסתלק, נשארו הם מתים. ולכן על ידי הקטורת מסתלק מותנא [מגפה], כי הוא ממית את מלאך המוות ואין בו כוח עוד להמית [זוהר הקדוש" פרשת ויקהל, דף רי"ח ע"ב].

לכן, כדי להעלות הקדושה המחיייה אותם עשר ספירות בקליפות, אנו אומרים אותו קודם התפלה בשחרית ובמנחה, אך בערבית שהוא לילה אין בנו כוח [=שאז הוא זמן שליטת החיצונים כידוע].

ולכן בזמן המגפה בר מינן, נוהגים לאמרו [לפרשת הקטורת], וטוב הוא. ואמנם בזמן המגפה, היה נוהג הרב ז"ל [האר"י] לאמרו בלילה אחר חצות, כי אז נכנעים הקליפות ממשלתם, ובפרט אם יאמרו אותו עשרה אנשים ביחד, ויהיו יראי שמים. [ליקוטים]

אגרת הגאון רבי עקיבא איגר

שכתב בזמן המגפה [א] של הח"ר ל"ע [בשנת תקצ"א]

לתלמידו הגה"צ רבי אליהו גוטמאכר זצ"ל, ובו מורה כמה
הוראות איך ומה להתפלל, וכמה הוראות איך להתנהג
בענייני אכילה וכדו'

בעזה"י, ב' נצבים תקצ"א לפ"ק פוזנא

שלום וכל טוב סלה וחיים וברכה ע"ע לנפש ידיד נפשי ומחמד לבבי
הרב המופלג חריף ובקי חרוץ ושנון זית רענן כקש"ת מהו' אלי' נ"י
אב"ד ור"מ דק"ק פלעשען [ב]

מכתבו הגיעני, בעניין תפילה בבית הכנסת, לדעתי זה אמת שהקיבוץ במקום
צר אינו נכון. אבל אפשר להתפלל כתות כתות ובכל פעם במתי מעט, ערך
ט"ו אנשים, ויתחילו כאור בוקר ואחריה כת אחרת, ויהיה מיוחד לאנשים אלו
באיזהו זמן יבואו להתפלל שם. וכן במנחה.

ולומר אחר תפלה ערב ובוקר תהלים איזה מזמורים שיבחר מכ"ת [=מעלת כבוד תורתו], ואחר כך הנוסח 'א-ל רחום שמך', 'עננו ה' עננו', 'מי שענה', ויהי רצון שאחר תהלים...

ולומר בבוקר ובערב אחר פרשת התמיד בציבור כל נוסח 'פרשת הקטורת' אתה הוא ה' אלוקינו שהקטירו וגו', ולומר אחר כך נוסח ה'ריבון' הנדפס במעמדות ביום א' אחר הקטורת.

ולחוש שלא יידחקו אנשים יותר מהסך הנ"ל לבוא לבית הכנסת, ואפשר על ידי עמידת שומר מפאליצ"יי [=משטרה] להשגיח בזה, שמאחר שיש כבר כפי המספר אל יניחו לאחר לבוא לשם עד אחר שישלימו הם.

תעריכו מבוקשת זה להמאגיסטרא"ט [=רשות העירונית] ושכן נכתב לכם ממני להתנהג כן. ואם יסרבו, טוב להעריך להרעגירונ"ג [=הממשלה] דפה, ובוודאי תצליחו אם תזכירו שמי שהזהרתי אתכם שלא להיות קיבוץ גדול במקום צר, ושייעצתי לכם כסדר הנ"ל. וגם האזהרה על אמירת תהלים, ולהתפלל גם על המלך ירום הודו.

ויקובץ למעלת כבוד תורתו בעד כל נפש ונפש למקטון ועד גדול ואף בעד עובר במעי אמו, ששה גדולים פאלני"ש [=שם מטבע], ומהמקובץ יעשה מכ"ת פדיון נפש. ואם הרצון לשלוח גם לי מזה סך מה לעשות פדיון נפש, אעשה בלב ונפש, והמעות יחולקו לעניים.

ולהישמר מאד מלהתקרר, טוב להתלבש כל אחד במפה פלאנעל חגור על הבטן, שלא לאכול מאכלים רעים ובייחוד גורקע"ן [=מלפפונים], ולמעט באכילת פירות ודגים ושתיית שכר, שלא לאכול על השובע, וטוב יותר לאכול פעמים הרבה ובכל פעם שלא במרובה.

להיות נקי, ושלא להשהות טינוף ולכלוך בבית, ובכלל הזה להחליף איזה פעמים בשבוע כתונת מכובס ונקי.

שלא לדאוג, ולהרחיק כל מיני עצבות.

שלא לילך בלילה באוויר העיר, בצהריים כשהחמה זורחת טוב לטייל על פני השדה ולשאוף אוויר, ולפתוח החלונות בבוקר שיבוא אוויר בחדרים.

שלא לילך מחוץ לביתו אליבא ריקנא [=על קיבה ריקה], לאכול איזה גרגרים חרדל אליבא ריקנא..

לשאוב במים ולרחוץ בזה שחרית פניו וידיו..

לזלף החדרים איזה פעמים בחומץ חזק וטוב ומעורב במי וורדים.

כן דברי ידידו ואוהב נפשו, המברכו בכתובה וחתומה טובה,

הק' עקיבא גינז מא"ש

[א] המגפה המדוברת כאן, החלה בשעת התקוממות פולין נגד רוסיה בשנת תקצ"א, בעקבות המלחמה נתרששו פולין וגם שאר המדינות שהיו בקשרי מסחר עם פולין.

בגמר המלחמה, החלה להיראות מחלת החוליר"ע [ר"ל] שהתפשטה במהירות בפולין ובכל סביבותיה, הרשויות נקטו באמצעים לעצירת המגפה, ורבנו הגרעק"א הודיע לשלטונות שהוא מצטרף ליוזמתם להיות לעזר לעצירת המגפה.

רבנו תיקן אז תקנות רבות כמוזכר במכתבים הללו, ואכן תקנותיו של רבנו סייעו לעצירת המגפה. עזרתו הרבה של רבנו הייתה חשובה כל כך, עד שוועד העיר 'פוזנא' ראה לנכון להודיע זאת לשלטונות, ואכן עקב כך העניק המלך הפרוסי מכתב תודה לרבנו, הנדפס בספר 'חט המשולש'.

[ב] הלוא הוא הגאון המפורסם רבי אליהו גוטמאכר. נולד בר"ח אב תקנ"ו בעיר 'בארעק' הסמוכה לפוזנא. עודו בצעירותו עלה להסתופף ולשמוע לקח אצל רבנו, ושם נתעלה מעלה מעלה עד שהיה אחד מגדולי תלמידי רבנו.

בשנת תקפ"ב, נתמנה לאב"ד בק"ק פלעשן, ושם ניהל גם ישיבה גדולה.

בשנת תקצ"ט בערך, התמנה לאב"ד בגריידיץ, לעת זקנותו התפרסם לאיש מופת ורבים נושעו על ידו.

היה מתומכיה הגדולים של רעיון יישוב ובניית ארץ ישראל על טהרת הקודש, השתתף בפולמוס הרבנים אודות הקרבת קרבן פסח בזמן הזה. נדפסו ממנו כמה וכמה ספרים, ולאחרונה גם ספרי שו"ת וספרים על התורה. נלב"ע כ"ד תשרי תרל"ה.

ב. מכתב נוסף מאת הגאון רבי עקיבא איגר

בימי המגפה ר"ל הנזכרת לעיל

פאזען, ב' בשבת כ"ד מרחשוון תקצ"ב לפ"ק

שלום וברכה וכל טוב לידידי הרב המאור הגדול החריף מו"ה משה
כ"ץ נ"י אבדק"ק אנשבאך יע"א

בל ייפלא על שלילת מכתב תשובתי עד כה לכבודכם על מכתבכם אליי
בדרישה וחקירה ממני למצוא תיקונים להגן מפני שליטת החולי קאללערא
שנתפשט בעוונותינו הרבים כמעט בכל מדינה ומדינה ועיר ועיר, ד' ירחם
מהרה..

עדתי עדה הקדושה דפה, ה' עליהם ירחם, עשו כאשר הערתי אותם, לייחד
לבבם לה' עד אשר לא יבואו ימי הרעה, ומורא מפני פחד ה' והדר גאווה
לפשפש במעשים לתקן המעוות ולדפוק על פתחי ה' בתפילה ותחנונים, ולומר
בקיבוץ יום ויום ערב בוקר וצהריים מזמורי תהלים כפי העת והזמן, אחד
המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון ליבו לשמים. ותמניא אפי, ואם לא
אמרו ספר שלם, יאמרו בנוסח התפילה 'בזכות מזמורי תהלים שקראנו
לפניך'... ולומר בציבור יום יום ערב ובוקר אחר פרשיות התמיד 'פיטום
הקטורת' וכל הסדרץ ולהרבות בצדקה המצלת ממיתה.

ונקבץ גם כן מנדיבי לב סך חשוב, והעמידו לזה אנשים יקרים וספונים בעלי
מידות טובות.. שיתעסקו בדבר הזה. והעיקר ליתן מזה מידי שבת ושבת
סכומים גדולים לעניים וביותר לאביונים אשר מלפנים היו מפרנסים עצמם
בכבוד ומשפיעים לאחרים ונשאו בעול הקהילה, ומעת הזו ערך שנה, אשר
התחילה השערורייה בפולין, נתמעטה הפרנסה מהסרסורים ומבעלי האומנים,
והמעט מסחר שם כלה לגמרי על ידי התפשטות החולי רע אשר סוגרו
השערים מלילך ולבוא הסוחרים הנה והנה, עד שנתרוששו ונתמוטטו כמעט
עד ככר לחם, ובמסתרים בכתה נפשם לסבול דוחק מבלי לבזות את עצמם
בפני אחרים. והם אנשי הקאמיססיאן יעיינו ויפקחו בסדר החלוקה מידי שבוע
בשבוע, ולפניהם יגלה איש ואיש נגעו ומכאובו, ויהיה במסתר אצלם לכסות
בלבבם מבלי לגלות בזה לאחרים ח"ו.

עניין זה של הצלת נפשות ממש, כי בצר להם מוכרחים לאכול מאכלים גסים אשר לפי משפט הרופאים זה גורם להמשיך עליהם החולי רע ח"ו, ולא על עצמם לבד תמשוך הרעה כי גורמים ח"ו גם כן רעה לאחרים, כפי טבע החולי הזה שכששולטת מתרחבת ומתפשטת ח"ו.

גם על זאת פקחנו עינינו למיחש שימצאו לפעמים מתי מספר שיקשה עליהם כובד ההוצאה לעסוק ברפואות ולהוזיל זהב מכיסם. ועוד בהתחלת הרגשת שליטת החולי בהם, יסתמו הדבר מבלי לקרוא הרופא, ויתמהמה בזה יום או יומיים עד שיכבד החולי ויהיה אחר כך מעוות לא יוכל לתקן, כשאר ידוע מטבע החולי שתיכף בהרגשת מעט מזעיר מחולי זה ההכרח למהר לעסוק ברפואות מבלי להשהות אף רגע אחת.. והזהרתי פעם אחר פעם שבהרגשת מעט מזעיר מעניין החולי הזו, הקאה או שלשול וכדומה, שלא יאחרו רגע אחת ויקראו מיד להרופא... עד כי נרפא מנגעו לגמרי ויהיה בריא אולם.

גם ניתן על ההוצאות קאמיססיאן לכל עני ואביון עירנו פה, טה וקאפפע ושפיריטוס, כחפצם, לשפשף בטנם בזה יום ויום בעודם בבריאות, גם שכרנו והעמדנו אנשים מיוחדים שהורגלו בשימוש חלאים שיהיו תמיד בקביעות בבית המרפא בחדר המיוחד לחולי בני עמנו אשר אין להם מקום מנוחה ומורחב בביתם לענייני הרפואות הצריכים לעניין חולי זו שימצאו מנוחה הבחדר ההוא, והמשמשים יהיו עיניהם וליבם רק לעניין ההתעסקות עם החולים. ועוד תיקונים אחרים שונים לתקנת עניים ואביונים.

גם הזהרתי פעמים הרבה אזהרה אחר אזהרה שיהיה הנהגתם באכילה ושתייה כפי אשר סדרו ואשר שפטו הרופאים להיזהר בזה, וירחקו כמטחוי קשת כאלו הם מאכלות אסורות, ולא יעברו על דבריהם אף כמלוא הנימה, ובכלל הזה להישמר מכל דבר ודבר כגון שלא לצאת בשחרית אליבא ריקנא [=בטן ריקה], וההכרח לשתות חמין מקודם, והעובר על ציווי הרופאים בסדר ההנהגה חוטא לה' במאוד כי גדול סכנתא מאיסורא, ובפרט במקום סכנה לו ולאחרים שגורם ח"ו התפשטות החולי בעיר, וגדול עווננו מנשוא.

והיא שעמדה לנו התפילות והצדקות, שגברו עלינו חסדי ה' שלא גברה המחלה כל כך בעירנו ב"ה, כה יגמור ה' חסדו בעדנו ובעד כל הבוטחים עליו ומצפים לישועתו...

כעתירת הדיוט הנאנח ומשתתף בצער הרבים,

כה דברי הק' עקיבא בן מו"ה משה גינז

ג. מפעולותיו הנצורות של הגאון רבי עקיבא איגר

בעת מגפת החולי רע"ל בעירו פוזנא

הועתק מספר 'גדולי ישראל' לתולדות הגאון רבי עקיבא איגר

[ווארשא תרח"ץ]

הזמן אינה לידו [של הגרעק"א] לפעול נגד מגפה ממש, מגפת תחלואים. בשנת תקצ"א, פרצה בנפות פוזנא מגפת החולירע, והפילה אימה על יושביהן.

המחלה ההיא התפשטה לאחר תום ההתקוממות של חיל פולין כנגד חיל רוסייה, והתפשטה במהירות אף מחוץ לפולין הקונגרסית. בחודש יולי שנה זו (1831), הודיע שר העיר של פוזנא, כי עקבות המגפה נראו בעיר.

הרשות אחזה באמצעי הגנה נמרצים לעצור את המגפה. האזרחים מצדם, ייסדו וועד מפקח שהוציא פקודות לתושבים ולימדו אותם, איך עליהם להתנהג במאכל ובמשתה, בניקיון הגוף ובחדרים. הוטלו עונשים על הבית שנראה בו אי-ניקיון. רבי עקיבא איגר הודיע לשלטון העיר, שהוא מעמיד את עצמו לרשותה לעזור נגד 'המחלה הנוראה' ואחז באמצעים להצר צעדיה.

מיד ניגש לייסד וועד יהודי למלחמה במחלה זו. ערך מגבית בין עשירי העיר והעמיד את הכסף לשירות הוועד, שעליו פיקחה קבוצה של נאמנים. מינה מפקחים שישגיחו על בתי העניים שיהיו בתכלית הניקיון, הפיץ כרוזים בשם חובת הדת ושמירת הבריאות, שיאכלו מאכלים קלים הנוחים לעיכול, לשתות רק מים מבושלים ולשמור על ניקיונם של כל חפצי הבית הכלים והבגדים, נתן הוראות בקשר לטיב המאכלים המותרים בעת מגפה, השגיח שבמוסדות העזרה ישרור ניקיון למופת, הסכומים שאסף בין העשירים חילק לעניים כל אחד לפי צרכיו.

הגיעו הימים שלפני ראש השנה ויום הכפורים. כדי שלא יבואו לידי דוחק בעת התפלה התקין רעק"א, שאלה הבאים להתפלל בראש השנה, לא יבואו להתפלל ביום כיפור. כל מתפלל עבר בגורל וידע מתי עליו לבוא. בהיכנסו להתפלל היה עליו להראות כרטיס נקוב על שמו.

על פי דרישתו העמידה המשטרה שוטרים במסדרוני בתי התפלה, כדי למנוע צפיפות בראש השנה ויום כיפור, העולים לתורה קנו 'עליות' ונדבו נדבות בעד העניים, התיר לקצר בתפילות ראש השנה והזהיר שהציבור לא יתעכב הרבה.

בשמו הוכרז, שכל אחד מחויב לשתות כוס חמין בטרם הגיעו לבית הכנסת להתפלל, האיש שירגיש לא טוב, ילך לביתו לאחר 'תקיעות דמיושב' ויסעד את ליבו.

ציווה לקצר הרבה בתפילות גם ביום כיפור, ולעשות הפסקה ארוכה בין תפילה לתפילה..

ציווייו ותיקוניו של רעק"א, הועילו הרבה להפחית את התמותה בעיר, וועד המפקח האזרחי מטעם השלטונות אף דאג להודיע על כך ולציין זאת באוזני הקומיסיה המלכותית הממונה על בריאות הציבור, ובתמורה נשלחה אגרת מיוחדת בשפה הגרמנית למענו של הגאון, ובה תודה גדולה בשפה הגרמנית בשם השלטונות, על כל פועלו הרב בעת המגפה, תוך כדי שדואגים לציין כי הודות למאמציו אלה שנשאו פרי היה אחוז התמותה בפוזנא והמחוז מזערי ביותר לעומת שאר האזורים הסמוכים.

~~~~ ע"כ ~~~~